

above mentioned pedagogical conditions has been proven by test data and results of its processing using mathematical statistics. The issues of forming reflexive and estimative component of self-guided vocal and learning activity, improvement of methods of implementing intersubject communications (targeted at forming integrated methods of self-guided work of future music teachers in terms of self-study, self-development and self-education into the educational process) should be studied further.

Keywords: music teacher, voice-training, readiness for professional self-improvement, pedagogical conditions.

Рецензент: д.мистецтвознавства., проф. С. В. Шун

Подано до редакції 07.06.2016

УДК 371.134: (793.3+78)

Ольга Вікторівна Бикова,
*аспірант кафедри хореографії та художньої культури,
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини,
вул. Садова, 28, м. Умань, Україна*

РОЗВИТОК МУЗИЧНО-РИТМІЧНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ЯК СКЛАДОВОЇ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ-ХОРЕОГРАФІВ

У статті на основі проведеного аналізу літературних джерел розглянуто значення мистецтва танцю і музики у розвитку музично-ритмічних здібностей майбутніх педагогів-хореографів. Запропоновано власне визначення поняття «музично-ритмічні здібності майбутніх педагогів-хореографів». Виокремлено їх структурні компоненти. Проаналізовано курс «Ритміка та музичний рух» у розвитку зазначених здібностей.

Ключові слова: ритміка, музичне мистецтво, майбутні педагоги-хореографи, музично-ритмічні здібності, хореографія, творчий потенціал, мистецтво танцю, ритм.

Постановка проблеми. Сьогодні змінився тип соціального замовлення суспільства щодо особистості випускника освітніх установ. Світова освітня система в якості пріоритетної мети визначає формування особистості з високим інтелектуальним та творчим потенціалом, здатної швидко інтегруватися у сучасний світ високих технологій та інформації, застосовувати отримані знання на практиці і досягати високих результатів у різних галузях професійної діяльності.

Нові пріоритети в мистецькій освіті визначають необхідність удосконалення підготовки студентів у вишах. Тому важливим завданням вищої педагогічної освіти є підготовка фахівця, що володіє навичками професійної діяльності, які дозволяють швидко адаптуватися в соціумі й бути конкурентоспроможним на ринку праці.

З огляду на це, особливої уваги набуває розвиток музично-ритмічних здібностей, які є невід'ємним (основним) компонентом індивідуальних творчих здібностей майбутніх педагогів-хореографів, що в свою чергу сприяє формуванню творчого потенціалу особистості фахівця.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемі розвитку творчої особистості, її потенційних можливостей, здібностей, властивостей, характерних рис присвячена велика кількість фунда-

ментальних праць вітчизняних та зарубіжних науковців.

Значний внесок у дослідження окресленої проблеми внесли такі вчені, як Р. Альтшуллер, В. Андреев, Л. Венгер, Л. Виготський, В. Дружиніна, В. Загвязинський, В. Кан-Калік, Д. Кірнос, Л. Лузіна, А. Мелік-Пашаєв, Р. Петрова, В. Шадріков та ін.

У сучасній науці докладно вивчено зміст і структуру творчих здібностей майбутніх вчителів, намічено основні шляхи і методи їх професійного становлення (О. Абдулліна, Ю. Бабанський, Н. Кічук, Н. Кузьміна, С. Сисоева, В. Сластьонін). Водночас, у науковій літературі здебільшого досліджувалось формування професійних умінь майбутніх учителів хореографії (О. Бурля, С. Забрєдовський, О. Мартиненко, Б. Стасько, О. Таранцева та ін.), індивідуального стилю діяльності майбутнього вчителя хореографії (Л. Андрощук), художньо-естетичного досвіду майбутніх учителів хореографії (Т. Сердюк), творчого потенціалу майбутнього вчителя хореографії (С. Куценко), педагогічних переконань майбутніх учителів музики і хореографії (Ю. Ростовська). Попри значну увагу науковців до питань підготовки майбутніх учителів хореографії проблемі розвитку музично-ритмічних здібностей як складової індивідуальних творчих здібностей майбутніх педагогів-хореографів не приділено значної уваги.

Тож **метою статті** є дослідження розвитку музично-ритмічних здібностей майбутніх учителів хореографії та виокремлення їх структури як основного компоненту індивідуальних творчих здібностей майбутніх педагогів-хореографів. Відповідно до мети були визначені наступні **завдання**: проаналізувати рівень розробленості проблеми в психолого-педагогічній літературі; визначити сутність та структуру музично-творчих здібностей та проаналізувати значення дисципліни «Ритміка та музичний рух» у розвитку музично-ритмічних здібностей майбутніх педагогів-хореографів.

Для вирішення поставлених завдань використано **методи**: аналітичний – для вивчення мистецтвознавчої, психолого-педагогічної літератури з досліджуваної проблеми; метод систематизації, класифікації та узагальнення – для визначення сутності музично-ритмічних здібностей майбутніх учителів хореографії; системно-структурний метод – для виявлення структури музично-ритмічних здібностей майбутніх педагогів-митців.

Виклад основного матеріалу. З точки зору науковців, музично-ритмічні здібності – це така психологічна особливість індивіда, що відповідає за можливість успішного виконання ним музичної діяльності. Розвивати музично-ритмічні здібності означає більш успішно формувати гармонійно розвинену особистість. Якості, що формуються під впливом розвитку зазначених здібностей, носять універсально-особистісний характер, здатний позначитися в будь-якому вигляді у подальшій професійній діяльності.

На нашу думку, музично-ритмічні здібності особистості розкриваються і формуються лише в активній творчій діяльності, яка вимагає нестандартності мислення, вміння по-новому підійти до вирішення вже відомих задач. Творча діяльність можлива лише за наявності дослідницького стилю мислення, за позбавлення наслідування та шаблону в діях.

Проаналізувавши наукові праці А. Готсдінера, Д. Кабалецького, Б. Теплова, В. Шадрікова, М. Шацького та ін., ми пропонуємо своє поняття музично-ритмічних здібностей: *це індивідуально-психологічні особливості людини, що зумовлюють успішне функціонування музично-ритмічної діяльності, яка виражається в умінні відображати у русі емоційну образність музики.* Існує ряд філософських, психолого-педагогічних і естетичних праць, присвячених розвитку музичних здібностей, зокрема Н. Ветлугіної, В. Мясіщева, К. Сішора, Р. Тарасова, К. Тарасової, та ін., які визначали свою структуру музичних здібностей. У структурі музично-ритмічних здібностей майбутніх педагогів-хореографів ми виокремили саме ті компоненти, що розвиваються на заняттях з фахової підготовки студентів та є складовою індивідуальних творчих здібностей майбутніх вчителів хореографії. Це почуття ритму, музично-ритмічна пам'ять, музичне відчуття та сприйняття.

Музично-ритмічна пам'ять – поняття синтетичне, це злиття в одне ціле слухових і м'язових властивостей запам'ятовування. Музично-ритмічна пам'ять на основі музично-слухових уявлень дозволяє запам'ятати рухи, їх напрямки, швидкість, а також такі почуття, як довготу, послідовність і ступінь напруги м'язів. За здатність до сприймання і уявлення музичних образів відповідає музичне відчуття та сприйняття. Під почуттям ритму ми розуміємо здатність особистості рухово переживати музику, відчувати емоційну виразність музичного ритму і точно його відтворювати. На нашу думку, саме ці компоненти, що пов'язані з музичним сприйняттям і відтворенням ритмічного руху, утворюють ядро музично-ритмічних здібностей майбутніх учителів хореографії.

Практика роботи у виші та спостереження за майбутніми педагогами-хореографами свідчить про те, що сучасні студенти, не дивлячись на творчий підхід та досконалість у володінні різними видами інформаційних комунікативних засобів, потребують творчості і в засобах самовираження. Насичений матеріал дисциплін за фахом та індивідуальна творча робота допомагають їм гармонійно виразити себе, своє ставлення до оточуючого світу, тобто творчість за природою необхідна людині.

Всі види художньо-творчої діяльності забезпечують глибокий вплив на особистість. Наше дослідження присвячено розвитку музично-ритмічних здібностей майбутніх педагогів-хореографів з огляду на те, що, по-перше, музика має сильний емоційний вплив та є засобом виховання емоцій художньої культури особистості, а по-друге, ритміка є синтетичним за своєю природою видом діяльності, що об'єднує декілька видів мистецтв (музику, пантоміму, пластику, танець) в єдине художнє ціле.

В історичному процесі розвитку суспільства музика і танець є невід'ємним засобом відображення дійсності людства. Мистецтво танцю і музика з моменту свого зародження існували і розвивалися в нерозривній єдності. Обидва мистецтва мають глибоке споріднення, образна природа яких схожа за аналогією. Їх взаємозв'язок і взаємовплив у всіх сферах, і особливо у галузі виконавства, були безперечними та зберігалися протягом століть.

Музика спирається на виразність інтонацій людської мови, а хореографія – на виразність рухів людського тіла. Ні той, ні інший види мистецтв при цьому не відтворюють конкретних побутових інтонацій і рухів. Спільність образної природи створює можливість з'єднання музики та хореографії в єдиний художній твір. Музика посилює виразність танцювальної пластики, дає їй емоційну та ритмічну основу. Танець не відтворює музику досконально, він існує на її основі, виконується в синтезі з нею і виражає її. Це полягає у відповідності образного характеру танцю, образним характером музики. Завдяки логіці музичного розвитку народжується емоційний образ, який в танці є пластичним. Хореографія і музи-

ка споріднені як мистецтва, що розвиваються в часі, тому, і в тому, і в іншому мистецтві величезну роль у створенні образу відіграє *ритм*.

Музичне мистецтво та мистецтво танцю володіють можливостями проникати у глибину душі, розкриваючи щось загальне. Слід пригадати культуру та мистецтво стародавньої Греції, в якій танець, музика і співи були єдиним мистецтвом. Античний танець ґрунтувався на суворому дотриманні ритму, на поєднанні ритмічного кроку і належних рухів рук. Танці були обов'язковим навчальним предметом у гімназіях. Вважалося, що муза танцю Терпсіхора, супутниця бога гармонії Аполлона, вчить душу правильно поєднуватися з тілом. Пози і рухи повинні бути красиві і гармонійні, танець повинен відображати настрої думки і почуття. Тому є природним поєднання музики і танцю в одну систему музично-ритмічного виховання.

Маючи свою насичену історію розвитку, система музично-ритмічного виховання є універсальною. Її засновником вважається швейцарський музикант, композитор і педагог Еміль Жак-Далькроз (1865-1950), який висунув ідею використання рухів під музику як засобу формування загальної музичності дітей. Викладаючи музично-теоретичні та практичні дисципліни в Женевській консерваторії, Е. Жак-Далькроз звернув увагу на той факт, що у багатьох учнів нерозвинене почуття ритму. Розробивши комплекс ритмічних вправ, який він назвав «Сольфеджіо для тіла», Далькроз прагнув розвинути в учнів гарну слухо-рухову реакцію, здатність безпосередньо й адекватно відповідати рухом на звучну музику.

Уявляючи людину як єдність душевних і фізичних сил, Далькроз вважав, що якщо тіло виховується фізичними вправами, то «дух» – музикою, яка є рухом у часі, а мелодія – ритмічним чергуванням звуків. Ритм в музиці і ритм в пластиці дуже тісно пов'язані, оскільки у них спільна основа – рух. Ритм – тіло музики, його стрижень, тому допомагає знайти правильний сенс, закладений композитором. Тільки відчувши ритм та пропустивши його через себе, можна зрозуміти сенс музики.

Тому, на нашу думку, одним із засобів розвитку музично-ритмічних здібностей студентів у вищій є дисципліна «Ритміка та музичний рух». Заняття ритмікою є однією зі складових професійної підготовки фахівця в галузі хореографії. Вони спрямовані на вдосконалення музичної і рухової культури студентів. В основі дисципліни «Ритміка та музичний рух» лежить принцип цілісного, активного і емоційного сприйняття музики, тісного взаємозв'язку музики і руху. Ритміка – це початок, база, поштовх для фізичної форми студентів, для майбутнього стилю та ритму їх життя. Ритміка сприяє гармонійному розвитку особистості, досягненню духовної та фізичної досконалості.

Програмою передбачено вивчення теорії та методики музично-ритмічного та хореографічного вихо-

вання особистості. У відповідності до вимог державного стандарту предмет покликаний виховати у студентів емоційно-усвідомлене відношення до музики, сприяти розвитку музичності, відчуттю ритму, внутрішнього слуху, вдосконаленню якості рухів, їх ритмічності і координованості, пластичності і виразності, свободи, легкості та витонченості. Завдяки ритміці ефективно розвиваються музично-ритмічні здібності, незалежність і синхронність рухів, швидкість реакції, рухово-просторова уява, аналітико-синтетична вправність, вміння концентрувати увагу та розподіляти її, а також емоційна вразливість [1].

Але головна мета дисципліни «Ритміка та музичний рух» полягає у формуванні творчого, професійно грамотного фахівця в області хореографічного та музично-ритмічного виховання. Під час навчального процесу виявляється комплексний вплив на студентів: підвищення загальної і спеціальної хореографічної підготовленості; збагачення професійними знаннями, вміннями і навичками, виховання особистості вчителя.

Усвідомлення функціональної значущості ритму як основного «енергоносія» дуже важливо для студента-хореографа, який анімує, втілює і одухотворяє задум композитора і допомагає глядачу в його прагненні розкрити і пережити драматургію танцювального номеру та музичного твору. У такому випадку музичний ритм, будучи невід'ємною частиною музики, яка породжує рух, виступає в новому ракурсі, тобто відтворюється неначе заново, як ритм танцювального руху, руховий, пластичний і тим самим вносить істотне доповнення до уяви про музичний ритм у цілому.

Ритмічний компонент музики, в силу своєї узагальнюючої спрямованості, може стати основою системного підходу до системи музично-ритмічного виховання. Через конкретне знання про ритм (у різних національних культурах, індивідуальних стилях композиторів та виконавців хореографічних номерів) можна вийти на більш широкий рівень теоретичних уявлень і розуміння мистецтва музики і танцю, чого і вимагає сучасний рівень хореографічної освіти на всіх його етапах.

Включення курсу «Ритміка та музичний рух» у підготовку педагога-хореографа дає можливість, по-перше, розширити і поглибити знання про роль ритму в хореографії, з одного боку, як системного явища, а з іншого – як одного з елементів системно організованої музичної мови; по-друге, познайомитися з досягненнями, які накопичені музичною та хореографічною педагогікою в цій галузі, і забезпечити нове розуміння альтернативного, цілеспрямованого підходу до музично-ритмічного виховання особистості в майбутньому.

Слід зазначити, що вчених завжди цікавила проблема спеціальних (творчих) здібностей, їх сутність, можливість виявлення та розвитку. Окреслена проблема отримала широку теоретичну і практичну розробку в працях таких вітчизняних та зарубіжних учених, як Б. Ананьєв, А. Біне, Н. Лейтес, А. Леонтьєв,

К. Платонов, В. М'ясищев, В. Роменець, О. Рудницька, С. Рубінштейн, Л. Герстоун, С. Сисоева та ін.

Багато дослідників визначають здібності як синтез властивостей людської особистості, що відповідають вимогам діяльності і забезпечують успішність її виконання. За твердженням Б. Теплова, здібності є ті індивідуальні психологічні особливості, що відрізняють одну людину від іншої і мають відношення до успішності виконання тієї або іншої діяльності [3, с. 16]. Відомий вітчизняний та російський психолог В. Шадриков визначає здібності як сукупність індивідуальних якостей, що впливають на ефективність діяльності [5, с. 317].

У сучасній педагогіці та психології єдиного визначення індивідуальних здібностей не існує. Словник з педагогіки трактує їх як «індивідуально-психологічні властивості особистості, які за сприятливих умов визначають успішність освоєння і продуктивність виконання якої-небудь діяльності». Творчі здібності – синтез властивостей і особливостей особистості, які характеризують ступінь їх відповідності вимогам певного виду творчої діяльності і обумовлюють рівень її результативності. Такі здібності не зводяться до умінь і навичок, але дають можливість вирішувати творчі завдання, переносячи знання в нові ситуації [2].

Індивідуальні творчі здібності є результатом розвитку. Людина не народжується здатною до тієї чи іншої діяльності, її індивідуальні творчі здібності формуються, складаються, розвиваються в діяльності протягом життя під впливом навчання і виховання. Індивідуальні творчі здібності та діяльність тісно пов'язані з особистістю. Діяльність представляє собою основу розвитку індивідуальних творчих здібностей. Слід наголосити, що між індивідуальними творчими здібностями та діяльністю існує подвійна залежність: з одного боку, індивідуальні творчі здібності індивіда виступають як результат його попередньої діяльності, з іншого боку – як передбачення і випередження його майбутньої діяльності.

Важливо підкреслити, що індивідуальні творчі здібності виявляються в інтересі, прагненні і

емоційному відношенні до творчості, в якості знань, рівні розвитку інтелектуального мислення, уяви, самостійності і наполегливості у творчому пошуку та забезпечують створення суб'єктивно нового в тій чи іншій області. Під час розвитку індивідуальних творчих здібностей майбутніх педагогів-хореографів у процесі фахової підготовки відбувається актуалізація зазначених здібностей (студенти легко та швидко можуть генерувати велику кількість ідей, знаходити нове в процесі творчості); формування творчого мислення, засвоєння сукупності знань, умінь (студенти самостійно аналізують умови завдання, висувають різні варіанти рішення і обґрунтовують оптимальний варіант його рішення), що визначає можливість творчої самореалізації та саморозвитку. У процесі розвитку творчих здібностей самореалізується особистість, що є важливим у становленні особистості професіонала.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Здійснений аналіз наукових джерел дає змогу визначити музично-ритмічні здібності майбутніх педагогів-хореографів як індивідуально-психологічні особливості людини, що зумовлюють успішне функціонування музично-ритмічної діяльності, яка виражається в умінні відображати у русі емоційну образність музики. Структурними компонентами музично-ритмічних здібностей майбутніх педагогів-хореографів виступають почуття ритму, музично-ритмічна пам'ять, музичне відчуття та сприйняття. Являючись невід'ємною складовою індивідуальних творчих здібностей, музично-ритмічні здібності інтегрують у собі прояв музичного та хореографічного мистецтва. Розвивати індивідуальні творчі здібності майбутніх учителів хореографії – значить актуалізувати творчу діяльність студентів; формувати творче мислення, що визначає можливість творчої самореалізації та саморозвитку.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів зазначеної проблеми. Подальшого аналізу потребує дослідження інтеграції предметів художнього циклу у фаховій підготовці студентів-хореографів вищих педагогічних навчальних закладів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Николаї Г. Ю. Ритміка: Навч. посібник / Г. Ю. Николаї, В. В. Ключко. – С.: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2013. – 136 с.

2. Рапацевич Е. С. Современный словарь по педагогике / Е. С. Рапацевич. – Минск: Современное слово, 2001. – 927 с.

REFERENCES

1. Nikolai, G. Yu. & Klyuchko, V. V. (2013). *Rythmika [Rhythm]*. Sumy: Vyd-vo SumDPU imeni A. Makarenka [in Ukrainian].

2. Rapatsevich, E. S. (2001). *Sovremennyy slovar po pedagogike [Modern dictionary on pedagogics]*. Minsk: Sovremennoe slovo [in Russian].

3. Теплов, Б. М. Избранные труды / Б. М. Теплов. – М.: Педагогика, 1985. – 328 с.

4. Теплов Б. М. Психология музыкальных способностей / Б. М. Теплов. – М., 1947. – 334 с.

5. Шадриков В. Д. Психология деятельности и способности человека / В.Д. Шадриков. – М.: Логос, 1996. – 320 с.

3. Teplov, B. M. (1985). *Izbrannye trudy: Vol. 2 [Selected works]*. Moscow: Pedagogika [in Russian].

4. Teplov, B. M. (1947). *Psikhologiya muzykalnykh sposobnostey [The psychology of musical abilities]*. Moscow [in Russian].

5. Shadrikov, V. D. (1994). *Psikhologiya deyatel'nosti i sposobnosti cheloveka [Psychology of activity and abilities of a person]*. 2nd ed. rev. Moscow: Logos [in Russian].

*Ольга Викторовна Быкова,
аспирант кафедри хореографії та художественної культури,
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини,
ул. Садова, 28, г. Умань, Україна*

РАЗВИТИЕ МУЗЫКАЛЬНО-РИТМИЧЕСКИХ СПОСОБНОСТЕЙ КАК СОСТАВЛЯЮЩЕЙ ИНДИВИДУАЛЬНЫХ ТВОРЧЕСКИХ СПОСОБНОСТЕЙ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ-ХОРЕОГРАФОВ

С точки зрения многих ученых, музыкально-ритмические способности – это индивидуальная психологическая особенность индивида, отвечающая за успешное выполнение им музыкальной деятельности. Качества, которые формируются под влиянием развития указанных способностей, носят универсально-личный характер, способный сказаться в любом виде в дальнейшей профессиональной деятельности. Мы считаем, что музыкально-ритмические способности будущих учителей хореографии раскрываются и формируются только в активной творческой деятельности, при наличии исследовательского стиля мышления и при лишении подражания и шаблона в действиях. Анализируя научные труды известных психологов и педагогов, мы дали свое определение музыкально-ритмическим способностям будущих педагогов-хореографов: индивидуально-психологические особенности личности, обуславливающие успешное функционирование музыкально-ритмической деятельности, которая выражается в умении выразить с помощью движений эмоциональную образность музыки. Дальнейшее изучение и синтез научной литературы позволил выделить в структуре анализируемой проблемы три основных компонента, которые образуют ядро музыкально-ритмических способностей будущих учителей хореографии: музыкально-ритмическая память, чувство ритма, музыкальное ощущение и восприятие. В ходе практического исследования нами всесторонне изучалась система музыкально-ритмического воспитания Э. Жак-Далькроза как универсальная система в сфере общего воспитания гармонично развитой личности. В рамках дисциплины «Ритмика и музыкальное движение» анализировалось значение курса в профессиональной подготовке студентов высших учебных заведений. Было выяснено, что в основе дисциплины «Ритмика и музыкальное движение» лежит принцип целостного, активного и эмоционального восприятия музыки, тесной взаимосвязи музыки и движения. Ритмика – это начало, база, толчок для физической формы студентов, для будущего стиля и ритма их жизни. Ритмика способствует гармоничному развитию личности, достижению духовного и физического совершенства. Также была определена главная цель изучаемого предмета, которая заключается в формировании творческого, профессионально грамотного специалиста в области хореографического и музыкально-ритмического воспитания. В ходе учебного процесса было выявлено комплексное воздействие на студентов, а именно: повышение общей и специальной хореографической подготовленности; обогащение профессиональными знаниями, умениями и навыками, воспитание личности учителя. В статье также анализируются индивидуальные творческие способности студентов, которые проявляются в интересе, стремлении и эмоциональном отношении к творчеству, в качестве знаний, уровне развития логического и творческого мышления, воображения, самостоятельности и настойчивости в творческом поиске и обеспечивают создание субъективно нового в той или иной области. Во время развития индивидуальных творческих способностей будущих педагогов-хореографов в процессе профессиональной подготовки происходит актуализация указанных способностей, формирование творческого мышления, что и определяет возможность творческой самореализации и саморазвития. В процессе развития творческих способностей самореализуется личность, что является важным в становлении личности профессионала.

Ключевые слова: музыкально-ритмические способности, ритмика, музыкальное искусство, танец, индивидуальные творческие способности, хореография, ритмика и музыкальное движение.

*Olha Bykova,
post-graduate student,
Department of Choreography and Artistic Culture,
Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University,
28, Sadova Str., Uman, Ukraine*

DEVELOPMENT OF MUSIC AND RHYTHMIC ABILITIES AS A PART OF INDIVIDUAL CREATIVE ABILITIES OF FUTURE CHOREOGRAPHY TEACHERS

Many scientists consider music and rhythmic abilities to be an individual psychological characteristic of a person responsible for the successful performance of music activities. Features, which are formed during the development of these abilities, have general and personal character that can affect any kind of further sphere of professional activities. We consider that music and rhythmic abilities of future Choreography teachers are formed and developed only in the process of active creative work, if they have exploratory thinking and there is no imitation and they do not follow any patterns in their activities. Having reviewed famous psychologists' and pedagogues' scientific works we present our own definition of music and rhythmic abilities of future Choreography teachers, which is individual-psychological personal characteristics determining the successful performance of music and rhythmic activities, expressed in ability to show emotional imagery of music with the help of movements. We have also defined the following three basic components in the structure of the phenomenon, which form the heart of music and rhythmic abilities of future Choreography

teachers: music and rhythmic memory, sense of rhythm, sense and music perception. We have also carefully examined the system of music and rhythmic education of Emil Jaques-Dalcroze as a universal system in the sphere of general education of a harmoniously developed personality. The meaning of the course of «Eurythmics and musical movement» in professional training of university students was also reviewed in the article. We discovered that the principle of integral, active and emotional perception of music and close correlation between music and movement make the basis of the subject «Eurythmics and musical movement». Eurythmics is the basis and momentum for students' physical form and their future lifestyle. It contributes to the harmonious development of a personality and the achievement of moral and physical perfection. It should be noted that individual creative abilities of future Choreography teachers are revealed in the interest, drive and emotional attitude to creative work, in the quality of knowledge, the level of the development of logic and creative thinking, imagination, independence and persistence in creative search. During the development of individual creative abilities of future Choreography teachers in the process of professional training the actualization of the above mentioned abilities is taking place, which determines the opportunity of creative self-realization and self-development. In the process of the development of creative abilities a person gets the chance of self-realization which is important in the formation of professional's personality.

Keywords: music and rhythmic abilities, eurythmics, music art, dance, individual creative abilities, choreography, eurythmics and musical movement.

Рецензент: д. пед. н. Г. І. Сотська

Подано до редакції 08.06.2016

УДК: 378.016 : 78

Лінь Хуацінь,
аспірантка кафедри музичного мистецтва і хореографії,
Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського,
вул. Фонтанська дорога, 4, м. Одеса, Україна

СУТНІСТЬ І КОМПОНЕНТНА СТРУКТУРА ФОРТЕПІАННО-ВИКОНАВСЬКОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ

У статті розглянуто проблему формування фортепіанно-виконавської культури студентів у процесі музичного навчання в педагогічних університетах. Здійснено теоретичний аналіз наукової літератури з означеного питання. Визначено сутність, зміст і компонентну структуру фортепіанно-виконавської культури майбутніх учителів музики.

Ключові слова: музична культура, виконавська культура, фортепіанно-виконавська культура, майбутній учитель музики, ціннісний компонент, когнітивно-мовний компонент, художньо-ментальний компонент, практично-діяльнісний компонент.

Постановка проблеми. Сучасний культурний розвиток українського суспільства і становлення людини як творчої особистості потребують значного підвищення соціальної ролі музичного мистецтва, наближення його різних галузей до нагальних потреб культурної практики. Найважливіша роль у цьому належить мистецькій освіті, основним завданням якої є підготовка компетентних фахівців – майбутніх учителів музики, зокрема таких, що володіють виконавською майстерністю.

Проблема якісного виконання фортепіанних творів є однією з найбільш складних через суб'єктивність і багатовимірність цього виду фахової діяльності. Виконавська інтерпретація вчителя музики зумовлює глибокий естетичний вплив на учнів, викликає в них певні емоції, формує музичний смак. Ось чому так важливо майбутнім фахівцям володіти не тільки теоретичними знаннями про музику, а й фортепіанно-

виконавською культурою, щоб повноцінно передавати характер музики та її емоційний зміст, створювати музичні образи, збагачуючи їх звуковими фарбами, відтінками тощо.

Аналіз досліджень і публікацій. У контексті вдосконалення виконавської підготовки музикантів ученими було ґрунтовно досліджено ряд питань, які сприяють розробці проблеми розвитку фортепіанно-виконавської культури майбутніх учителів музики, зокрема, становлення виконавської культури особистості як однієї з найважливіших цілей музичної освіти, (Л. Баренбойм, Е. Гарнер, К. Ігумнов, Г. Коган, Г. Нейгауз, О. Пітерсон та ін.), формування виконавських умінь майбутніх фахівців у галузі мистецької освіти (І. Гринчук, К. Крицький, С. Куришев), їх виконавської майстерності (М. Давидов, І. Мостова, Г. Саїк, В. Федоришин), професійно-ціннісних орієнтацій (В. Волкова, О. Плохотнюк, Н. Свещинська),